

– зниження обсягу контрабандної продукції можливе за наближення акцизів до регіонального рівня, що дозволить зменшення потоку нелегальної продукції;

– підвищення ставки акцизного податку на тютюнові вироби потрібно здійснювати з огляду на середню заробітну плату;

– основна політика ЄС стосовно тютюнових виробів – скорочення залежності від паління;

– система справляння акцизного податку повинна орієнтуватися на зменшення вживання продукції, що може нашкодити здоров'ю людині, та на отримання високих доходів у державний бюджет України.

Оцінивши змогу втілення задумів підвищення акцизного податку на тютюнові вироби можна стверджувати, що процес орієнтації економіки на ринок ЄС потрібно здійснювати поетапно, враховуючи всі зовнішні та внутрішні фактори впливу.

Список використаних джерел

1. Лисецька Н. М. Впровадження європейських стандартів акцизного оподаткування: досвід для України / Н. М. Лисецька // Електронне наукове фахове видання Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського: Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – № 4. – С. 848-852.

2. Ціна держави [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cost.ua/budget/revenue/>

3. Пислиця А. В. Критеріальна оцінка економічної ефективності акцизного оподаткування / А. В. Пислиця // Інвестиції: практика та досвід. – 2008. – № 18. – С. 40-45.

4. Макаренко В. В. Напрями вдосконалення адміністрування акцизного збору в Україні / В. В. Макаренко // Інноваційна економіка. – 2010. – № 2. – С. 252-256.

УДК 336.226.322

БОШОТА Н. В.,
к.е.н., старший викладач кафедри фінансів,
Мукачівський державний університет

ДАЛЕКОРЕЙ Т. М.,
студент,
Мукачівський державний університет

НАПРЯМКИ ГАРМОНІЗАЦІЇ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄС

Непряме оподаткування відіграє провідну роль в податковій системі України. На сьогодні найпоширенішим непрямим податком, що застосовується в більшості розвинених

країн світу, є податок на додану вартість. Суспільні відносини щодо обчислення та сплати податку можуть ефективно розвиватися виключно у формі, яка визначена законом. У зв'язку з цим формування цілісного механізму правового регулювання ПДВ в рівних частинах має поєднувати як інтереси платників податків, так і держави, це і є одним із пріоритетних напрямків податкової політики України.

Україна у червні 2014 року підписала Угоду про асоціацію із ЄС [1] зобов'язується наблизити власне законодавство до ряду нормативно-правових актів ЄС у сфері ПДВ. Процес вступу України в Європейський союз вимагає виконання багатьох умов, зокрема і гармонізація податкового законодавства.

Гармонізація непрямого оподаткування, особливо ПДВ є важливим етапом зближення України з країнами ЄС. Цей процес повинен відбуватися систематично, враховуючи всі переваги та недоліки, щоб уникнути розбіжностей при внесенні змін та доповнень до нормативно-правових актів, та зокрема до Податкового кодексу України.

Гармонізація законодавства про непряме оподаткування в європейській спільноті почалася задовго до оформлення ЄС в його нинішньому вигляді. 11 квітня 1967 року Рада ЄЕС (Європейського Економічного Співтовариства – попередника Європейського Союзу) прийняла Директиву 67/227 / ЕЕС «Про гармонізацію законодавства держав-членів стосовно податків з обороту», яка передбачала перехід країн ЄЕС до єдиної європейської системи ПДВ не пізніше 1 січня 1970 року [2]. Таким чином, ПДВ затверджувався в якості основного непрямого податку, а держави, які планували вступ в ЄЕС в майбутньому, зобов'язані були мати вже функціонуючу систему ПДВ.

Першою повноцінною кодифікацією європейських правил ПДВ стала так звана «Шоста директива» (Директива Ради ЄЕС 77/338 / ЕЕС від 17 травня 1977 року «Про гармонізацію законодавства держав-членів стосовно податків з обороту - загальної системи податку на додану вартість: однакової бази обчислення»), яка діяла протягом 30-ти років [3].

У 2007 році в силу вступила Директива Ради 2006/112 / ЄС від 28 листопада 2006 року «Про спільну систему податку на додану вартість» (далі по тексту «Директива 2006/112») - перероблене видання «Шостої директиви» та всіх прийнятих змін і доповнень до неї [4]. Директива 2006/112 замінила собою нормативні акти, які діяли раніше в сфері європейського ПДВ і стала основним документом, що регулює ці правовідносини по цей день.

Можна відзначити, що незважаючи на високий ступінь уніфікації, по-справжньому єдиного ПДВ в рамках ЄС поки не існує. Директива 2006/112 надає країнам ЄС можливість робити застереження і застосовувати власні виключення із загальних правил. Таким чином, порядок і умови реєстрації, вимоги до оподатковуваних операцій, категорії товарів та послуг, обкладаються за стандартним або за заниженими ставками, а також конкретні розміри цих

ставок, можуть істотно відрізнятись в кожній країні ЄС. Досвід країн ЄС є дуже важливим для України в подальшому для розвитку механізму податкового регулювання ПДВ.

В умовах глобалізації комерційної діяльності нагальною потребою стає гармонізація податкових систем, координація національних податкових політик, зближення рівнів оподаткування, способів визначення податкової бази, характеру послуг податкових пільг. Великих успіхів у цій сфері досягли в країнах ЄС та Північної Америки. Цілі податкової гармонізації в ЄС полягають в наступному: а) скасування податкових кордонів для того, щоб створити рівні конкурентні умови для господарюючих суб'єктів; б) об'єднання і уніфікація внутрішнього ринку ЄС як основного двигуна інтеграційних процесів в регіоні; в) приведення у відповідність структури податкових систем, порядку справляння основних видів податків у всіх країнах співтовариства.

Сьогодні у країнах Європи ПДВ відводиться роль не стільки фіскального, скільки регулюючого інструменту в макроекономічному масштабі. Це стосується також застосування знижених ставок за певними операціями з продуктами харчування, друкованою продукцією та ін.

У середньому, у групі розвинених зарубіжних країн, ПДВ формує приблизно 13,5% доходів їхніх бюджетів, хоча частка цього податку регіонально досить варіативно відрізняється. Так, у Франції ПДВ забезпечує 45% податкових бюджетних надходжень, а в Нідерландах – 24%. Повна гармонізація податку передбачає існування загальної податкової бази, загального порядку розрахунку і приблизно рівних ставок. Оскільки ставки ПДВ сильно розрізняються (від 15% в Люксембурзі до 25% в Швейцарії), повна гармонізація оподаткування доданої вартості поки не досягнута.

Отже, практика стягнення цього податку у розвинених країнах дає змогу говорити про закономірність запровадження його диференційованих ставок за умов ефективного функціонування податкової служби, надання переваги соціальній ефективності податку, незважаючи на збільшення адміністративних витрат на його стягнення.

Основні положення, що визначають метод стягнення ПДВ в європейських країнах, дають підстави стверджувати, що положення діючого в Україні Закону про ПДВ відповідають у більшості випадків вимогам Шостої директиви, що значно наблизило нас до податкового законодавства країн ЄС, проте залишається вкрай важливим врегулювання деяких протиріч, а саме:

– ефективне адміністрування ПДВ, а саме – удосконалення механізму відшкодування, моніторинг існуючих пільг;

– перехід до диференційованої шкали ставки ПДВ в залежності від загальної споживчої корисності товару: товари першої необхідності – знижена ставка, усі інші – стандартна ставка;

– протидія бюджетним втратам через зловживання ПДВ.

Відмінною рисою ПДВ в Україні та Європі є частка податкових надходжень (в країнах ЄС частка податку складає в середньому 30%, в Україні – близько 50%), так і механізм розрахунку, ставка, колом оподаткованих товарів і послуг, пільгами тощо. Зважаючи на те, що ПДВ є головним бюджетоутворюючим податком та враховуючи фінансово-економічний становище в Україні, дуже складно уніфікувати цей податок до європейських стандартів.

Отже, при реформуванні податкової системи стосовно ПДВ Україна безперечно, повинна використовувати досвід країн ЄС, але при цьому враховувати рівень економічного розвитку та готовності вітчизняної економіки.

Список використаних джерел

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/984_011.

2. Директива щодо гармонізації законодавства держав-членів стосовно податків з обороту [Електронний ресурс]: Директива Ради ЄС від 11.04.1967 № 67/227/ЄС. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/994_201.

3. Директива щодо гармонізації законодавства держав-членів стосовно податків з обороту – Спільна система податку на додану вартість: єдина база оподаткування [Електронний ресурс]: Директива Ради ЄС від 17.05.1977 № 77/388/ЄС. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/994_490.

4. Директива про спільну систему податку на додану вартість [Електронний ресурс]: Директива Ради ЄС від 28.11.2006 № 2006/112/ЄС. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_928.

5. Міжнародний досвід: адміністрування податків в Європі та в Україні [Електронний ресурс] / офіційний портал Державної фіскальної служби. – Режим доступу до ресурсу: http://sfs.gov.ua/modernizatsiya-dps-ukraini/povidomlenia_/2012_povidomlenia-modernizatsia/print-59283.html.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>